

Čebelarjeva opr

Klavdijo Babič, (klavdijo.babic@siol.net)

Na začetku naj vam v letu 2023 zaželim obilo zdravja, sreče ter zadovoljstva v svetu čebel. Prejšnjemu uredniku *Slovenskega čebelarja* se zahvaljujem za povabilo ter zupanje tako pomembne naloge, kot je pisanje mesečnih opravil. Vabilo je zame velika čast, obenem pa velik izziv, zato sem premagal pomisleke. Kot so navajali že moji predhodniki, je Slovenija dežela odličnih čebelarjev, z veliko znanja in izkušenj, predvsem pa posebnega odnosa do čebel. Naj navedem rek našega pokojnega predsednika OČD Koper, Rajka Kalistra: »Slovensko je biti čebelar.« Slovenija ima na tako majhnem prostoru raznoliko podnebje z veliko rastlinskih vrst, zato so glede na kraj potrebni drugačni pristopi in načini čebelarjenja. Ker živim in čebelarim v slovenski Istri, bom v prispevkih opisoval svoj sonaravni način čebelarjenja, prilagojen mediteranskemu podnebj.

Ko te čebele prevzamejo, jih težko zapustiš. Zase pravim, da sem predvsem ljubiteljski čebelar, delo s čebelami mi veliko pomeni. Čebele imajo čudežno moč. Ko odprem čebelji panj, začutim pozitivno vibracijo čebel. Predvsem ob paši zadiši po svežem nektarju, cvetnem prahu, propolisu ... in to je največja sprostitev, vračaš se z napolnjenimi baterijami. Pri delu s čebelami predvsem opazujem njihovo delo in na podlagi tega usmerjam svoje posege. Z opazovanjem čebel se lahko marsikaj naučim, čebele so mi velikokrat za zgled. Dalj časa, ko se z njimi ukvarjam, bolj spoznavam, kako malo pravzaprav vem o njih, kako me znova in znova presenečajo.

Naj se predstavim. Živim v Gračišču v zaledju Kopra, od koder so tudi moje korenine. Kot predstavnik četrte generacije nadaljujem družinsko tradicijo čebelarjenja. Čebelarim s približno 40 čebeljimi družinami, pretežno v AŽ panjskem sistemu in nekaj v nakladnih panjih. V začetku leta 2022 mi je čebelar iz sosednje vasi zaradi onemoglosti zapustil svoj čebelnjak, tako da sem v tem letu število družin podvojil. V društvu delujem kot predsednik OČD Koper, terenski svetovalec, senzorični preizkuševalec. Ker zagovarjam kakovost in ne količine, sem že od samega začetka uporabnik sheme SMGO. Dejaven sem v Slovenski delovni skupini zaščite Istrskega medu, v kateri skupaj s kolegi iz hrvaškega dela Istre delamo na projektu zaščite Istrskega medu.

V Istri je še po drugi svetovni vojni veljal rek, da se s čebelami ukvarjajo le lenuhi. Verjamem, da je za mojega pradedu, ki se je po naključju začel ukvarjati s čebelami že pred prvo svetovno vojno, bil poseben izziv. Stari oče je bil udeleženec prve svetovne vojne. Iz nje se je vrnil bolan in prav po zaslugi čebel in čebeljih pridelkov se je

pozdravil ter nadaljeval čebelarjenje. Po njegovi smrti sta čebelarstvo prevzela oče in stric. S pojavom varoj je bilo naše čebelarstvo na veliki preizkušnji. Hitro sem spoznal, da tako ne gre naprej, zato sem se leta 1990 na predlog sodelavca, izkušenega čebelarja, včlanil v OČD Koper. Po včlanitvi sem spoznal izkušene čebelarje ter njihovo prakso zatiranja varoj. Začel sem prebirati strokovno literaturo, v veliko pomoč mi je bila revija *Slovenski čebelar*, v največjo pa izkušeni čebelarji. Zaradi različnih pogledov in načina dela sva z očetom imela ločene čebele. Poma-

Pravila v januarju

gala sva si le ob zatiranju varoj, točenju medu, taljenju voska. Če se spomnim začetka 90. let, je bila glavna skrb zatiranje varoj. Po zadnjem točenju v začetku julija sem pri predsedniku društva prevzel trakove iz smrekovega lesa, namočene v neki raztopini, ne spomnim se, kateri. Po navodilih je bilo treba smrekovo letvico vstaviti v sredino gnezda. Po pregledu je bilo na testnem vložku od varoj vse rdeče, vendar so čebele ob zadostni količini hrane brez težav preživele. Zatiranja kasneje ni bilo treba ponoviti. Zime so bile hladne. Čebele so pozimi mirovale. Spomladi

so z daljšanjem dneva dnevi vse toplejši, posledično sta sledila cvetenje rastlin v zaporedju ter hiter spomladanski razvoj čebel. Pred akacijevo pašo so skoraj vedno imele čebele nekaj presežkov za točenje. Zgodilo se je, da je akacija na vsake štiri leta zaradi pozebe ali slabega vremena zatajila. Na štiri leta je vedno enkrat bila nadpovprečna paša z 20 kg na panj ali več in dve povprečni paši z 10 do 15 kg na panj. Zanesljiva paša je bila ob cvetenju kostanja, okoli 15 kg medu na panj. Kasneje se je pojavil še škržat, medlo je julija, avgusta in še del septembra, dokler se vreme ni ohladilo. Na škržatu sem najmanj enkrat točil, ostalo je še dovolj hrane za zimo. Škržatov med ni kristaliziral, zato so čebele na tem medu brez težav prezimile. Edina težava je bila, da je bilo zaradi manjšega povpraševanja težje prodati med. Če povzamem, je bilo hrane celo leto v izobilju, za čebele raj na zemlji.

Danes se je zaradi posledic podnebnih sprememb čebelarjenje na obali obrnilo na glavo. Ko čebele najbolj potrebujejo hrano, je v naravi ni na voljo. Zime so vse bolj mile, spomladi so pozebe, hladno deževno vreme, nato se v maju čez noč dvigne temperatura nad 30 °C, zemlja se hitro izsuši, suša se lahko nadaljuje do konca avgusta. Septembra, oktobra je vreme najbolj stabilno, pojavijo se nekaj dežja in temperature okoli 25 °C, v naravi zamedijo. Ob zadostni količini hrane po dolgem sušnem brezpašnem poletju čebele to obdobje začutijo kot novo pomlad. Ni redkost, da začnejo ponovno vzrejati trote, matice se v septembru uspešno oprasijo. V čebeljih panjih se konec septembra pojavijo presežki medu. Če presežke iztočimo, zaradi toplega vremena konec septembra in v začetku oktobra čebele brez težav dokrmimo za zimo.

Na Obali imamo še drugo težavo. Zaradi širjenja urbanih središč, razvoja turizma in kmetijstva se prostor za gojenje čebel zmanjšuje. Obalni čebelarji smo upravičeno zaskrbljeni, ali bomo v prihodnje sploh lahko še čebelarili na tem prostoru. Če naredimo povzetek razmer na Obali, se je v zadnjih 30 letih za naše čebele glede na opisano vse spremenilo od raja do pekla. Čebelarji smo vedno optimistični in verjamem, da nam bo s skupnimi močmi uspelo.

Mesečna opravila v januarju

Januar je najhladnejši mesec ter obdobje, ko panjev ne odpiram. V tem mesecu so čebele v gruči. Matica po kratkem premoru začne ponovno zalegati, zato čebele potrebujejo predvsem mir in toploto. Če še nisem opravil zimskega zatiranja varoj, to opravim čim prej ob lepem sončnem vremenu. Za zimsko zatiranje varoj uporabljam metodo kapanja z oksalno kislino po navodilih veteri-

narja. Testne vložke vstavim vsem panjem. Po zdravljenju čebel preverim odpad varoj. V primeru večjega odpada se posvetujem z veterinarjem in po njegovih navodilih zatiranje ponovim. Opažam, da po zatiranju, čebele številčno nekoliko oslabijo. Če panjev še nisem zapažil, opravi tudi to. Če opazim mrtvice, ki ovirajo prehod skozi žrelo, jih odstranim in s tem omogočim pretok svežega zraka v panj, ki je nujen za dobro prezimovanje čebel. Ta mesec čebele najmanj letijo iz panjev, zato to izkoristim za morebitno barvanje panjev. To opravi ob lepem sončnem vremenu, zjutraj, ko je temperatura manj kot 8 °C in čebele še ne letijo iz panjev. Pomembno je tudi, da ponoči ne bo zmrzovalo. Žrela panjev najprej zamašim s koščkom penaste gume (spužve), vrata panjev odprem. Opaž odmaknem le toliko, da čebele dobijo zrak od zadaj. Z brusnim papirjem panje obrusim, obrišem z vlažno krpo in nato pobarvam z barvo na vodni osnovi. Počakam kakšno uro, da se barva vsaj delno posuši in se čebele ne bi lepile na barvo. Penasto gumo iz žrel odstranim, panje ponovno zapažim in zaprem. Lopute na zadnjih vratih pustim odprte, da ob zaleganju v panju ne kondenzira vlaga. Barva se do večera ob sončnem vremenu posuši. Januar je tudi čas za druga vzdrževalna dela, izobraževanje ter prodajo čebeljih pridelkov. 🍯

Foto: Klavdijo Babič

Čebelarjenje in slikarstvo

ČD Janka Pislaka Slivnica pri Mariboru je lanskega septembra praznovalo deseto obletnico svojega delovanja in ob drugih dosežkih ob občinskem prazniku priredilo odprtje razstave umetniških del, tokrat že 11. likovne kolonije.

Naklonjenost društva, zlasti predsednika Alojza Lipnika, do slikarske umetnosti je nekaj posebnega. Razstava likovnih del je potekala v prostorih OŠ Franca Lešnika - Vuka, s katero društvo od ustanovitve naprej izredno lepo sodeluje. Na koloniji je sodelovalo 19 likovnih umetnikov, ki so dali svojevrsten umetniški pečat svetovnemu dnevu čebel in občinskemu prazniku. Odprtja razstave so se udeležili avtorji razstavljenih del, domačini, predstavniki pobratenega ČD Podčetrtek in gostje, razstavo pa je odprl župan dr. Marko Soršak, ki je čebelar in delovanje društva močno podpira.

V preteklosti sem društvo na povabilo nekajkrat obiskal, vendar so me tokrat ponovno presenetili z delavnostjo, dolgoročno usmerjenostjo in dosežki. Razkazali so mi veliko dvorano za srečanja in predavanja, razširjeni in opremljeni učni čebeljak, bogato zasaditev in učno pot. Ob deseti obletnici delovanja so kot simbol in ponos razvili prapor. Za

Foto: Anton Tomec

narejeno lahko predsedniku in članicam in članom društva samo čestitam.

Ob tej priložnosti nas je društvo presenetilo in podelilo bronasta odlikovanja Janka Pislaka, ki jih je podelilo prvič in katerega prejemnik sem poleg dveh slikarjev bil tudi sam. Društvu sem hvaležen za pozornost in mu želim še veliko delovnih uspehov in medsebojnega prijateljstva.

Anton Tomec